

FOLK OG LAND

Nr. 2 - 3. årg. - 1954

Lørdag 16. januar

 Ullensaker
Hageby.
Herr Kristian Skard
Fasøvn. 79

Da Paal Berg takket Quisling for fedrelandssind

Hva Jon Skeie og Thomas Bonnevie skrev om høyesterettsjustitiarius

For Folk og Land av cand. jur. Alexander Lange

Sovjetdelegaten Saxin har i FN kastet lys over et norsk tabu-kompleks: Daværende høyesterettsjustitiarius Paal Berg's forhold under den tyske besettelse av Norge! Den russiske manøver har vakt forvirring i «Kretsen» og var smertefull for herr Berg, som har en trenet og følsom nese for realiteter. Det kom akkurat nå i anledning av at Paal Berg ikke hadde mistet sin gamle appetitt på skyss og diet m. m., og derfor hadde latt seg forlede — sikkert mot en advarende indre stemme — til å ta på seg det ærefulle hverv å feie for visses dør. — Før han hadde feiet for sin egen. Oppnevningen av Berg gavner derfor ikke behandlingen av det såkalte slaveleirproblem. Visse impliserte bryr seg nix om hans utredning. De peker bare på Berg og sier: Se dette menneske som krøp for Hitlers føtter! Som takket Quisling under den tyske okkupasjon, takket ham to ganger for fedrelandssinn og ansvarfølelse. —

Dengang justitiarius kunn- gjorde opprettelsen av Administrasjonsrådet, som jo var ~~en av de viktigste~~ til å «bis'å fienden» — for å tale i herr Bergs tungemål etter «frigjør- ingen».

Eller Bonnevie s. 66: «*Det var jo helt på det rene at Høyesterett foretok oppnev- nelsen i forståelse med de ty- ske myndigheter og etter dis- ses forhånds godkjennelse av rådets enkelte medlemmer. Og det var en selvsagt ting for rådets funksjon at det vedvarende ble godkjent av de tyske myndigheter.*»

Hvordan kan da det samme Høyesterett etter «frigjørin- gen» fastslå at det okkuperte Norge var i krig med Tysk- land?

Men Saxin la ikke til at Bergs Høyesterett hadde stadfestet dødsdommen over Quisling, da denne i 1945 ble dømt, blant annet for det sam- me forhold som Berg hadde takket ham for i 1940. . . .

Delegaten — frøken Aase Lionæs's forsvar i FN for Berg var smukt og preget av den sikkerhet, som skapes av en innpisket uvitenhet om fakta, som er så gloende at alle som i dag vil ha FN-skyss og -diet av Norge må hoppe som en hare over dem. . . .

. . . Er skuddet for baugen i FN fatalt? Selv om det ikke brin- ger for dagens lys den største «Thriller» om Paal Berg. Så

bringer den russiske selvfor- svarsaksjon en til å «omerin- dre» herr Berg! Det viser seg at nasjonalt gullende rene nordmenn — som Bergs gam- le kollega i Høyesterett — dommer Thomas Bonnevie og avdøde professor, dr. jur. Jon Skeie — dokumentert, saklig, og derfor desto mer effektivt — forlengst har pekt på kje- delige ting. —

JON SKEIE OM PAAL BERG

Jeg siterer:

«Når hjemmefrontens leder, høyesterettsjustitiarius Berg, nå har satt seg på det poli- tiske dommersete, har han grunn til å minnes også sine egne og den kirkelige med- dommer Berggravs foran om- talte handlinger i 1940: ad- varslene til ikke uniformerte landsforsvarere, formaninger mot sabotasje (på en tid da den kunne ha hjulpet forsva- ret) og forsøkene på freds- slutning med Tyskland.» (Fra «Forhandlingene med tysker- ne», side 47.)

— — S. 46: «Dens (hjem- mefrontens) leder, Paal Berg, var medlem av den regjering som i 1920 oppnevnte en sivil «forsvarskommissjon» bl. a. med det mandat å drøfte spørsmålet om *avrusting*. Han var også medlem av den Mo- winckelregjering som i 1926 foreslo en voldsom reduksjon av hæren, i strid med råd som

(Forts. s. 8).

Det politiske rettsoppgjør i Danmark

Noen tall og benådningens begrunnelse

Den danske justisminister har sendt ut en redegjørelse for den benådningspraksis som siden 1948 har vært an- vendt overfor de politisk dømte. Den viser at ca. 14000 personer har vært internert eller fengslet, at ca. 13 500 ble dømt og at antall fanger ved utgangen av 1947 var re- dusert til ca. 2 500 etter inn- førelsen av prøveløslatelse. Året etter ble det bestemt at spørsmålet om benådninger

fremtidig skulle reises over- for justisdepartementet når en fange hadde avsonet halv- delen av straffen. Ved utgan- gen av 1948 var antallet av fanger redusert til ca. 1 000 og ved utgangen av 1949 til ca. 400. Våren 1950 ble hoved- parten av de fanger som en- ten ved dom var ansett med straff av fengsel i 12 år eller som av ankenevnden var an- befalt til nedsatt fengsel i 12 år eller derunder benådet og i desember 1950 ble hovedpar- ten av alle 14 års fanger be- tinget benådet og løslatt. Si- den den tid har det funnet sted ytterligere løslatelse, herunder av alle fanger med straff av fengsel i 16 og 18 år, alle fanger med fengsel i 20 år på nær to samt 31 fanger, som hadde fått livsvarig feng- sel. Den 30. september 1953 satt der til avsoning 66 fanger, derav 32 som er benådet for livsstraff, 26 med livsvarig fengsel, en med 20 år og en varetektsfange. Siden den tid er det sluppet ut en rekke fan- ger, og det er dette som har vakt slikt oppstyr hos hjem- mefronten, som fremdeles er like blodtørstige som den he- rostratisk berømte Lauritz Sand av trøndersk herkomst.

Av justisministerens rede-

gjørelse skal vi gjengi noen avsnitt:

«Overfor den betragtning, der har været anført, at den fulgte benaadningspraksis svækker den generalpræventive virkning af straffetruslen overfor personer, der under en fremtidig tilsvarende situa- tion kunde befryktes at ville begaa landssvig, maa det væ- re rimeligt at pege paa, at man herved overser den ge- neralpræventive virkning af et retsoppgør, der omfattede 46 henrettelser og frihedsberøv- else i kortere eller længere tid for ca. 14 000 personer.

Naar det er paapegt, at den hidtil fulgte benaadningsprak- sis har været mildere end over for almindelige kriminelle, maa dette erkendes, men som begrundelse herfor kan føl- gende anføres: Selvom det ikke er rigtigt, at der ved straf- fellovstillægget af 1945 krimi- naliseredes noget forhold af betydning, der ikke var straf- bart allerede efter den gæl- dende straffelov, saa er det paa den anden side rigtigt, at der ved straffellovstillægget med tilbagevirkende kraft gennemføres en betydelig skærpelse af straffene, og her- til kommer, at straffellovstil- lægget yderligere udbyggede det princip, at den strafbare handlings uforsætlige følger var bestemmende for straffens størrelse.

Det bemærkes yderligere, at de fleste af de i medfør af straffellovstillægget domfældte næppe vilde være kommet i konflikt med straffelovgivnin- gen, medmindre de ekstraor- dinære forhold var indtraadt. Denne formodning bestyrkes derved, at kun et mindre an-

(Forts. s. 8).

Italia har valgt for- soningens vei

Tusener av de værste masse- mordere er sluppet løs. — De politiske mot- setninger skal utjevnes

Italia har villet slå en strek over det forgangne og utjevne motsetningene innen folket, og som følge herav ble ca. 17 000 forbrytere sluppet ut av fengslene ved juletider. Vi har ikke hørt noe om at Italia har noen Lauritz Sand, som koker over av hat i den anled- ning, men det skyldes for- mentlig at det her er tale om noen av de værste elementer fra de kommunistiske parti- sankorpene, som herjet i slutten av krigen og i den nær- meste tiden som fulgte.

De har sittet i fengsel dømt for de forferdeligste forbrytel- ser begått under motstands- bevegelsens kappe. Og det var menn, som var trenet opp til å utføre de «fysiske elemi- neringer» og blodige kup a la mordet på Fiane, og målet var å bane vei for Italias for- vandling til et folkedemokrati.

Når disse elementer slippes løs, er det en følge av depu- teretkamrets og senatets be- slutning om et vidtgående amnesti som særlig gjelder forbrytelser med direkte eller indirekte politisk bakgrunn. Som følge herav omfatter li- stene også en samling beryk- tede masse-mordere av typen Gulosten. I første rekke finner man en gruppe på 12 kommu- nistpartisaner som kaldblodig myrdet de fleste medlemmer av en aristokratisk godseier- familie i Norditalia under på- skudd av at de var «nazister». De fikk 19 års fengsel hver. En annen gruppe terroriserte traktene omkring Oderzo i Norditalia og ved en anled- ning myrdet 122 syke og så- rede medlemmer av fascistni- litsen. Den gruppe, som drep-

(Forts. s. 4)

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør.

Finn Brun Knudsen.

Telefon 55 76 56. Postboks 1407.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

Stenguder og realiteter

Det er i disse dager fem år siden våre trofaste forkjempere satte igang den regelmessige utgivelse av «8. MAI» etter at først det stensilerte «Skolenytt» og senere det trykte blad hadde utkommet når forholdene gjorde det mulig.

Allerede i første nummer av 8. Mai i 1949 tok redaksjonen fatt på lovene, de internasjonale forpliktelser og den enkeltes rettigheter, herunder også de meget omtalte menneskerettigheter, som FN kort tid forut hadde vedtatt. Vi gjengir et avsnitt av lederartikkelen — den idag sikkert glemte, men spørrende leder, som det aldri til denne dag er kommet noe svar på fra dem, som dengang og fortsatt idag har makten og bruker den uten hensyn til den lille mann i gaten:

«Hva kjente menigmann til strafferett, grunnlov og folkerett, dengang da ulykken ble kastet over oss? Hvor meget forsto han av alle disse ord og erklæringer med «dobbel bunn» som i en forvirret mengde ble slynget ut over en lamslått forstand? Og har makthaverne idag sørget for opplysning og veiledning for den lyttende masse?

Vi kunne fortsette denne spørsmålsrekke i det uendelige, men vil heller søke å finne utveier til å gi menigmann noe håndfast.

Hvis vårt land fortsatt føler seg forpliktet overfor folkeretten, må regjering og storting ikke bare gi menigmann en utvetydig erklæring om dette, men også gi en klar veiledning til alle oss, som må bli igjen her i landet og ikke kan embarkere i nødens stund. Vi kan ikke alle sammen gå under jorden, og neste gang kan vi ikke regne med mat og materiell fra okkupanten. Livet må allikevel gå sin gang. Og vi, som ennå tror på folkerett og grunnlov, må få vite, hvorledes vi skal opptre, enten vi skal la oss slakte ned og sulte ihjel under irregulær og folkerettslig motstand, eller forsøke å avfinne oss med fienden i håp om en seir engang i fremtiden. Neste gang, som kan komme allerede i år, nytter det ikke å gi oss ord med dobbelt bunn.»

Den gang spørsmålene ble stillet, hadde FN 10. 12. 48 i generalforsamling vedtatt Verdenserklæringen om Menneskerettighetene — den tredje menneskerettighetserklæring som historien kan oppvise. Men da FN's generalforsamling bare kan anbefale og ikke vedta noe, som er rettslig forpliktende for medlemsstatene, er verdenserklæringen å betrakte først og fremst som moralsk bindende, det første skritt på veien til en konvensjon, altså et folkerettslig dokument, som forplikter underskriverne. FN's kommisjon for menneskerettighetene er nå i gang med utarbeidelsen av dette dokument.

På grunnlag av det materiale som forelå, ble det 4. 11. 50 undertegnet en konvensjon mellom Europarådets medlemsstater om menneskerettigheter og frihetsrettigheter. Denne konvensjon skulle trede i kraft, når den var ratifisert av minst 10 stater, og dette er nå skjedd. Den er ratifisert av Norge, England, Sverige, Saar, Vesttyskland, Irland, Danmark, Hellas, Island og senest av Luxemburg.

Det mest interessante ved den nye konvensjonen er bestemmelsen om opprettelsen av to nye internasjonale organer, men disse omfattes dog ikke av konvensjonens ikrafttreden, men krever en særskilt ratifikasjon som ennå ikke er i orden. Det dreier seg her om en Europeisk kommisjon for menneskerettighetene, enslags internasjonal forlikskommisjon for saker om overtredelse av konvensjonens prinsipper. Når den foreligger, kan ikke bare de deltagende stater, men enhver person eller organisasjon gjennom Europarådets generalsek-

Lauritz Sands hofforgan, Morgenbladet, forteller:

«På Kongsvinger har det vakt en viss oppsikt at det er «Adgang forbudt» for publikum til den nye festning, mens de to håndverkere som arbeider der, henholdsvis er en kjent kommunist og en velkjent og tidligere straffet nazist. Morgenbladet har forelagt dette for distriktsingeniøren som sier at han kjenner til at en tidligere NS-mann arbeider på festningen. Han har imidlertid vist seg å være en dyktig håndverker som det ikke har vært noe å utsette på og at man derfor har beholdt ham. Den kommunistiske håndverkeren kjente distriktsingeniøren ikke noe til.»

Slik skal altså forfølgelsene fortsette på tross av alle offisielle erklæringer, og her går Morgenbladet sin kollega Dagbladet en høy gang.

Vi vet at det er blitt betenkelig lavt under taket i Morgenbladet siden redaktør Gjerløv ble borte, men det må da vel være noen som kan hviske bladet et ord i øret om anstendighet, selvom Englandsfarerne skal innta en særstilling også på dette område.

retær innbringe saker for dette kontaktutvalg. Men, — foreløpig eksisterer konvensjonen bare på papiret, og forat kommisjonen skal kunne handle, må det foreligge en særlig erklæring fra minst seks av de underskrivende makter, og kommisjonen kan bare virke overfor de stater som har skrevet under. Hittil har bare tre avgitt denne erklæringen, Sverige, Danmark og Irland, men selvsagt ikke Norge, som har tatt sine forbehold for ikke å risikere at de tidligere NS-folk skal kunne operere i fri mark.

Den annen av de nevnte institusjoner er en regulær Europeisk domstol for menneskerettighetene, men her er det ikke mulig for privatpersoner eller organisasjoner til å klage direkte. Hittil har bare Danmark og Irland skrevet under denne del av konvensjonen. Og selv når et flertall har skrevet under vil den enkelte borger ikke få noen praktisk beskyttelse av disse internasjonale organisasjoner. Det hele er selvsagt velment nok, men når man ser bort fra en viss teoretisk og moralsk betydning, som er tvilsom nok, er alle erklæringer og konvensjoner etter vår mening inntil denne dag knapt verd det papir som de er skrevet på.

Vi, som blåøyet nok for fem år siden håpet på en lysning for rettens sak, får nøye oss med å lese om menneskerettighetene — det å praktisere det er i beste fall en framtidssak. Derfor må vi samle våre krefter om utad å påvirke verdensopinionen og innad gjennom utrettelig nybrottsarbeid bane vei for sannhetens seir. Vi er på god vei, på farbar vei, og det skal egentlig bare noen stormkast til, så vil lummerheten fordufte og vår klare rette lyse for hele almenheten. Det er ikke folket, men politikerne — de belastede, som står oss imot, men også de skifter med tiden, noe som vi i økende utstrekning kan medvirke til hvis vi bare holder sammen og kruttet tørt.

Nils Lavik

I anledning av at vår elskelige venn fra de mange landssvikdebatter, stortingsmann Nils Lavik, den 8. januar fylte 70 år, kostet Dagbladet på ham følgende omtale:

«— — Han er den typiske eksponenten for Kristelig Folkeparti, i den utstrekning det er mulig. — — — Som politisk fører har Lavik plasert partiet i en makelig sentrumsposisjon, men nyansert spillerom til Høyre og Venstre etter en høyst verdslig taktisk vurdering. Og i moralske og kulturelle spørsmål har han alltid vært toneangivende for det mørkemannssynet som partiet står for. — — — Det er enkelte karakteristiske særdrag ved den kristelige politikeren Lavik. Han er f. eks. en meget varm forsvarsvenn, ja nesten militaristisk i sin innstilling. Han gikk også kraftig inn for dødsstraff etter krigen. Og han er endog en av de få stortingsmennene som etter krigen har måttet ta i seg igjen beskyldninger fra Stortingets talerstol. Det gjalt hans anklager mot offiserene på Voss under krigen. — — — Det er særlig indremisjonsarbeidet han har ofret seg for, ved siden av politikken, og han har innehatt en mengde forskjellige tillitsverv i de kristelige organisasjonene, bl. a. er han formann i Vestlandske indremisjonsforbund.»

Vi går etter det foranstående ut fra at Dagbladet har fått såvel herr Lavik som Vestlandske Indremisjonsforbund som stedsevarende abonnenter.

De nye makthavere skal også være kulturens voktere. Det praktiseres bl. a. ved omsetningsskatt på bøker — en skatt som innbringer årlig 6 — 7 millioner kroner i den bunnløse statskasse. Det, som gis tilbake over statsbudettet til literære formål, er snau 200 000 kroner.

Norge er det eneste land i Europa som ekstrabeskatter det skrevne ord, men vel å

merke; ukebladene og den såkalte kulørte presse nyter myndighetenes bevakning og er fri for omsetningsskatt — i hvert fall inntil videre.

Den så ombeilede UNESCO har foranlediget internasjonale avtaler om ikke å legge hindringer i veien for spredning av litteratur og annet undervisningsmaterieell landene imellom, men Norge har ikke funnet å kunne slutte seg helt til disse avtaler. I den henseende er Norge altså et tilbakeleggende land, hvor meget det enn skrytes. Materialismen gror og gror, og snart blir det vel en jungel av det hele, men slik går det når en e r n e ikke lenger skal telle. Da blir vi alle nuller.

POLITIET — «GEMENE SLYNGLER». Dommer C. J. Claassen fra Windhoeck i Sydafrika er blitt så sint på politiet, at han har skjelt det ut i retten og frikjent to bønder som ellers syntes sikre på å bli dømt. De sto anklaget for ulovlig å ha kjøpt 22 slepne diamanter av en slektning som virket som «felle» for politiet, ved å tilby diamanterne. — Politiets lokkeduer er jordens laveste og mest gemene slyngler, raste dommeren. Politiet bruker falske mennesker som lyver og bedrar for å få en mann til å overtredde loven for deretter å opptre som troverdige vitner. Hvorledes skal jeg kunne vite når en slik mann er troverdig og når han lyver og bedrar? Tiltalte er frikjent!

EN NY FOLKERETT

Den bebudede artikkelserie med ovenstående tittel kan desverre av tekniske grunner først påbegynnes i neste nr.

Stålunionen, idealene og realitetene

Vanskelighetene er mange og store

Den europeiske kull- og stålunion omfatter Tyskland, Frankrike, Belgia, Luxemburg, Holland og Italia. Den har i den senere tid hatt mange vanskeligheter, noe som man kunne vente, så kunstig som det hele i virkeligheten er. Forholdet til stålproducentene er langt fra godt og de forskjellige lands regjeringer synes heller ikke å støtte unionen. Sjefen for unionen, Monnet, har i en skrivelse til de seks regjeringer påpekt, at det ikke er lett å oppnå overenskomst om et felles marked for kull og stål, når det ene land har en valuta som er sterkt overvurdert, mens et annet fører deflasjonspolitik og et tredje ikke sørger for tilstrekkelige investeringer i industrien. Det økonomiske fellesskap forutsetter et fellesskap i den økonomiske politikk, som ikke lar seg realisere under de nåværende forhold. Betegnende er det da også at Monnet ikke har fått svar fra noen av regjeringene

på sin skrivelse. Disse forhold har ført til at det ikke er lett å holde disiplin blant stålfabrikantene. Når disse arbeider under helt forskjellige vilkår, kan man vel heller ikke forlange at de skal føre en noenlunde ensartet prispolitikk. Overfor kunder med særlig posisjon har de slått av på prisene, mens andre som står svakere, har fått betale full pris. Det gjelder særlig dem, som opptrer som kjøpere for statene, som ikke ser så nøye på femøren som de private kjøpere. Riktignok er det bestemmelser om mulkt og inndragninger, men det er så sin sak å sette disse bestemmelser i kraft overfor mektige karteller. Et av disse er eksportkartellet, som ble dannet i vår i Brussel og som Unionen nå vil ha oppløst.

Under slike forhold er det både i Ruhr og andre steder sterk stemning for å bryte ut av unionen, men de nøler fordi amerikanerne bare vil investere penger i den europe-

En fadese

Blindt hat kan føre til de utroligste fadeser. Vi henter et eksempel fra det høytidelige «Svenska Dagbladet», hvor en forfatter ved navn Lennart Breitholtz har fått plass for en artikkel om «den ryska myten». Den forteller om Voltaires stilling til den russiske keiserinne Katarina, Peter III's hustru. Hun var tysk av fødsel og forfatteren skriver da også: «Men var

iske stålindustri gjennom unionen. Hittil har unionen ikke gjort annet enn å fastsette produksjonsmålet for 1957 til 50 mill. tonn stål og 285 mill. tonn kull. For å nå dette mål akter den å investere de fleste av sine penger i kull- og jernminer for å bringe produksjonen opp og omkostningene ned. På basis av dette, vil unionen nå innlede forhandlinger med USA om et større lån. — Men tvilen og tvedrakten er der, og det avhenger meget av USA's oppreden hvorledes det vil gå med denne kunstige om enn idealbetonte unions virksomhet. Enhver er jo seg selv nærmest.

det verkligen rättvist att begära god smak av en tyska». Hverken forfatteren eller det høytidelige blad synes å vurdere lesernes evne til å reflektere. For Sverige har da hatt adskillige tyskfødte dronninger, som står høyt i folkets bevissthet. Den nåværende konges farmor, dronning Sofie var tyskfødt, det samme var kongens egen mor, dronning Victoria. Og den nåværende lille kronprins' mor Sibylla er også tyskfødt. Men det er visst bare det fornemme kulturorgan «Svenska Dagbladet» som vil påstå at disse har savnet god smak. Vi tror nok at svenskene forstår å reagere overfor det blinde hat som bladet gir uttrykk for i denne artikkel overfor både levende og døde.

BJØRNSONIANA

I det norske offisersblad «Vår Hær» har lektor, kaptein Sigurd Stinesen skrevet en artikkel om den munnkurv som er lagt på dem, som i første rekke er kompetent til å orientere oss. Det er gjort forsøk på å kastre generaler og admiraler. Det heter i lærebøkene i strategi, at en av de egenskaper man må kreve av en hærfører er mot

Jeg kunne fristes, skriver han, til å si at den som søker en generalstilling i den norske hær, har i og med ansøkingen lagt mot for dagen ettersom han vet at han går inn for muligheten av kastrasjon. — Her kan man sitere en ytring av Bjørnstjerne Bjørnson, som engang fra visse kristelige hold var blitt urettmessig tatt til inntekt for frommere synsmåter enn han ville gå god for. Han reagerte kraftig: «Jeg lar meg ikke kastre for å synge sopran i kirken.» Forfatteren i «Vår Hær» sier: «Jeg har en ubehagelig fornemmelse av at visse rettroende politikere ønsker å gjøre våre militære mannfolk til sopransangere i sitt politiske kirkekor.»

Herved gode nyttårsønsker fra venner i Ballangen.

«Guds kvern maler sent, men sikkert!»

Årsoppgjør

revisjon, bokføring.

Revisor Arne Gausdal.

Tlf. 33 38 08, Oslo.

Skogteknikker, 1953

29 år, Fylkesskole og handelskole. Hva som helst, men snarest.

Gunnar Græsno,
Våler i Solør.

UKENS KRONIKK

Bern (FCI). — Reisendes inntrykk av Romania idag er så å si identiske. Alle rapporter forteller at det ikke bare er industrien som er sterkt utbygget, men at landet også er betydelig militarisert. Det er vanskelig å skjelle mellom de militære stridskrefter, da russernes og romanernes uniformer og distinksjoner er så og si identiske. Undersøkelser viser imidlertid at det er russere som overvåker og kontrollerer alle de viktige installasjoner. Sovjetstyrkenes kommandoposter finner man i Galatz (Hotel Atene) hvor overkommandoen for ingeniørtroppene ligger, i Jasi (Via Pacurari) og i Braila (Via Regala). I den såkalte «Monumentparken» i utkanten av Braila ligger Romania's største lager for drivstoff, som kun disponeres av russiske styrker. To russiske divisjoner er stasjonert i Valea Rasnoavei-skogen. Brakkene som består av trehytter er fullstendig isolert fra omverdenen. De har en privat jernbane til nærmeste hovedlinje og egen radio som står i stadig forbindelse med hovedkvarteret for de sovjetrussiske styrkene i Romania.

Utbygging av flyvåpenet.

Landets militarisering vises bl. a. ved utbyggingen av nye flyplasser. Nye hangarer er bygget på den militære flyplass i Baicoi nær Campina

og i Janca. Janca-flyplassen er underjordisk og kan ta 300 maskiner. Den tidligere sivile flyplass i Turnisor er tatt over av det militære og blir nå utbygget. I Strainic i nærheten av Targusor er opprettet en ny skole for utdanning av piloter. På Omul-fjellet er hovedkvarteret for de russiske observatører som kontrollerer all fly-

Alle fabrikkarbeidere, både menn og kvinner, er innrullert i hærens reserve. Alle leger og tannleger er overført sanitetskorpsets reserve. Alle formenn og partimedlemmer må delta i 60 dagers kurs ved krigsskolen i Targoviste. De får rang fra major til oberst. De læres hvordan fabrikkene hurtigst mulig kan mobiliseres i tilfel-

den storstilte sabotasje mot militæranlegg eller «anlegg av nasjonal betydning». Russerne mente at sabotasjen ble muliggjort på grunn av en slapphet fra politiets side, som også i mange tilfeller ble mistenkt for å ha samarbeidet med sabotørene. Innenriksministeriet i Bukarest avskjediget 800 politioffiserer. Av disse ble 2—300 sendt til straffearbeidsleire. Ca 2 500 nye rekrutter er opptatt i politiet. Blant disse er mange kvinner. Frihetskjemperne melder om mange politispioner som reiser rundt om i landet forkledt som sigøynere eller tiggere.

Frihetskjemperne øker sabotasjen.

De mest alvorlige sabotasjehandlingene finner sted i olje- og trelastindustriene. En av de siste store sabotasjehandlingene fant sted i Telejen, hvor en oljetank tilhørende «Sovrom» (de sovjetrussiske styrker) ble sprengt og 16 000 liter olje gikk tapt. I Dornisoara ble lagrene for mat og tekstiler fullstendig ødelagt ved brann. På grunn av dette ble lagersjefen arrestert og alle formenn avsatt. Da sabotørene har vært meget effektive i å ødelegge trelastindustriens maskiner har mangel på traktorer til tømmertransporten tvunget russerne til å bruke tanks for å klare å få tømmeret fram til de forskjellige viktige bygninganlegg.

Romania forvandlet til en

«fredens borg»

Romanske frihetskjemper sendte rapport til Bermudamøtet

trafikk i Romania. Stedet er godt teknisk utstyrt bl. a. med egne radiomottagere- og sendere, radarinstallasjoner, samt en egen flyplass for helikoptere. Fjellklatrere er forbudt i dette området.

Artilleribaser.

Veien til en annen fjelltopp Paduchioslu (i Sinaia) er utbygget og forsterket slik at store kanoner kan føres fram og oppstilles på åssidene til Caraimanul og Hepi-fjellene. Langs Sibiu-Rm. Valcea-jernbanen, ca en halv km. nord for Daesti ligger et nytt, stort underjordisk lager for drivstoff. Den Røde Hær overvåker byggingen av det nye kraftverket i Valea Saduliu samt bygger veien som fører dit. Hver mann og kvinne må bli soldater «i fredens tjeneste».

le krig. Legene trenes for sanitetsarbeid innen de forskjellige fabrikkavdelinger. Reservene kan innkalles uten forhåndsvarsel og transporteres til sine avdelinger. Under treningstiden har de ikke lov til å skrive hjem og de blir dimittert med den advarsel at ved å avsløre noe av det de har lært eller noe om de instruksjoner de har mottatt, er de hjemfallen til dødsstraff. Treningsstedenes beliggenhet blir strengt hemmeligholdt.

Det romanske politi utrenskes.

Den sovjetrussiske militærmisjon i Romania beordret for en tid siden en undersøkelse av det romanske politis lojalitet. Dette har resultert i en stor utrenskningsaksjon. Russernes tvil om politiets effektivitet kom på grunn av

Ottar Huuse:

Et par bevisspørsmål i landssviksaker

Som bekjent er det påtalemyndigheten som har bevisbyrden for at betingelsene for å domfelle de tiltalte er tilstede. Dette gjelder også når det påstås inndragning, tap av stillinger og rettigheter, erstatning osv. Et par av de viktigste bevisspørsmål i landssviksakene var om Norge var i krig med Tyskland også etter den 10. juni 1940, og om Nygaardsvolds regjering hadde stortingsets fullmakt til i okkupasjonstiden å gi provisoriske anordninger utover grunnlovens § 17 — den såkalte Elverumsfullmakt, — riktignok en fullmakt som i tilfelle ville ha vært i strid med grunnloven. Tusener av NS-medlemmer er jo dømt etter endel prov. anordninger, som nevnte regjering utga i London, hvorav den mest beryktede er den av 15. 12. 1944. Men tter hva jeg har forstått er det bare i et fåtall av landssviksakene påtalemyndigheten har forsøkt å føre bevis for omhandlede påståtte to kjensgjerninger, altså i de aller fleste saker ikke. At bevisene om Elverumsfullmakten går ut på at den aldri har eksistert, har jeg påvist i en tidligere artikkel. Men til tross for at påtalemyndigheten simpelt hen har latt være å forsøke noen bevisføring har dommerne domfelt de tiltalte som om bevis har vært ført. Det må da være galt. Her er jo for det første ikke tale om notoriske kjensgjerninger, som ikke trenger bevis, for de har sannelig vært bestridt nok. Heller ikke kan her påberopes prejudikater. Prejudikater i bevisspørsmål forekommer naturligvis ikke, bl. a. av den grunn at bevistets stilling og vurdering kan være forskjellig i de forskjellige saker. Dessuten er det bare høyesterettsdommer som kan være prejudikater. Bevisspørsmål om skyld avgjøres i siste instans av lagmannsretten, dog således at rettsanvendelsen kan prøves av Høyesterett.

Jeg har her påvist bare to av de tallrike svakheter som landssvikoppgjøret som rettsoppgjør betraktet lider av. Man kan godt si at det omfangsrige «rettsoppgjør» er en koloss på lerfötter.

Forbundet for Social Oppreisning henstillet for en tid siden til dommerforeningen, og henvendte seg til regjeringen om å foreslå for Stortinget en lov om revisjon av det såkalte rettsoppgjør, men dommerforeningen avviste henstillingen som seg uvedkommende. Det skulle den ikke ha gjort. Spørsmålet vedkommer først og fremst dommerforeningen, da det er dens medlemmer som har avsagt de tusener landssvikdommer, som dommerne iallfall senere må ha forstått er uriktige for største delens vedkommende, og derved påført tusener uskyldige medborgere store ulykker. Dommerforeningens daværende formann, byrettsdommer Didriksen, hadde før han ble formann kritisert «rettsoppgjøret», og mange dommere var dengang enige med ham. Etter min mening burde dommerforeningen med glede ha etterkommet henstillingen for derved iallfall delvis å søke gjort godt igjen det onde som dens medlemmer har tilføyet så mange av sine medmennesker. Dommerforeningens avvisning minner meg om råkjørere som i stedet for å stanse og ta seg av de overkjøte kjører videre som om overkjørselene ikke vedkommer dem.

Ottar Huuse.

Italia har valgt .

(Forts. fra side 1.)

te en prior i et kloster under opprørende omstendigheter, kan nå vende tilbake til kameratene i kommunistpartiet. — I en særstilling befinner seg to kommunistiske parlamentsmedlemmer, Dante Gorreri og Francesco Moranino. Førstnevnte fikk lang fengselsstraff for mordet på to andre partisaner som visste for meget om den forsvunne Mussolinis

skatt. Den annen, som hadde myrdet to unge kvinner, var flyktet til Praha, hvor han ledet kommunistenes radio-propaganda under de italienske valg. Nå er begge frie menn. — Alt dette, sier italienske politikere, betyr ikke at den italienske rettferdighet viser en konsekvent svakhet overfor totalitære forbrytere, men er snarere en omtenkssom politikk for å unngå at det oppstår totalitære martyrer. — Altså bare 8 år etter krigens slutt med alt det hat og

En takk til riksadvokat Aulie

Beretningen fra riksadvokat Aulie i stortingsmelding nr. 64-1950 er mann og mann imellom med rette betegnet som noe av det mest avslørende og skjebnesvangre skriftstykke som til dato er utgitt i Norge. De skjebnesvangre avsløringer ligger ikke først og fremst i Aulies ord, men meget mer i hans fortellinger. Man må beherske kunsten å lese mellom linjene for fullt ut å kunne nyte Aulies produksjon. Lest på denne måte kommer Aulie imidlertid i skade for å rette de voldsomste anklager mot og å sette tvilens stempel på det rettsystem han visstnok tar sikte på å forsvare.

Nedenstående refererer seg til bilag nr. 1 til stortingsmeldingen og behandler bare ett av de mangfoldige forhold Aulie har innlagt seg fortjeneste ved å avsløre.

Riksadvokatens opplysninger på s. 11 spalte 2 viser at minst én fremmed makt opprettet egne varetektfengsler i Norge etter 8. mai 1945. Av s. 12 spalte 1 fremgår at mange av fangene var norske statsborgere.

Er slike forhold, som de Aulie her opplyser om, forenlige med Norges status som angivelig suveren stat? Kan det sammenligningsvis tenkes at en vitterlig suveren stat som f. eks. Sveits tillot noe tilsvarende? Nei, det kan ikke tenkes med mindre Sveits på forhånd hadde fått sin suverenitet beskåret.

Denne rettsforfølgning fra fremmed makts side, på norsk territorium, mot nordmenn, ble drevet av «våre allierte», opplyser Aulie på s. 11 spalte 2. Men han *unnlater* å opplyse hva han forstår med begrepet «våre allierte». Begrepet er flertydig, og frembyr også på annen måte tvil.

Drev både «våre vestallierte» og «våre østallierte» denne rettsforfølgning? Er vanæren

all den splittelse som fulgte med, har Italia villet slå en strek over det hele for å utjevne de politiske motsetninger. Det viser at den italienske rettsfølelse er på god vei til å bli den mest forstående og milde i hele Europa tross den åpenbare risiko som det fører med seg i et folk, hvor lidenskapene lett kommer i kok. Men så er de også forskånet for typen som «den torturerte» Lauritz Sand....

så stor at f. eks. Sovjet hadde egne fengsler i Norge for sine norske fanger?

På s. 11 spalte 2 leses at britene *rekvirerte* Akershus fengsel den 20. juni 1945 for sine fanger, derunder nordmenn, kfr. s. 12 spalte 1. Av s. 30 spalte 1 fremgår at britene fortsatte sin virksomhet i «Akershus politiske fengsel», som det heter, til juni 1946, og «fengslet var fremdeles belagt med de samme kategorier av fanger som før,» heter det.

Dette tør man si er bemerkelsesverdige opplysninger fra en riksadvokats side.

Aulie *fortier* spørsmålet om *fengslingskjennelse* ble avsagt over disse nordmenn i fremmed makts vold, likeså spørsmålet hvem i tilfelle avsa fengslingskjennelser.

Ble fengslingskjennelse over disse nordmenn i det hele tatt avsagt, eller satt de måned etter måned ulovlig uten fengslingskjennelse?

Var det norske eller utenlandsk domstol som i tilfelle avsa fengslingskjennelse?

Hvilken norsk myndighet har — i tilfelle — bemyndiget norsk eller fremmed domstol til å avsi fengslingskjennelse i Norge over nordmenn i fremmed makts vold?

På hvilket rettsgrunnlag kunne utlendinger rekvirere fengsel på norsk territorium

til bruk bl. a. for sine norske fanger?

At stormaktene driver rettsforfølgelse mot borgerne i sine kolonier, satellittstater, okkuperte stater, dels også i mandatområder, er kjent. Men spørsmålet etter det anførte er om folkeretten kjenner noe eksempel på at en fullt suveren stat kan tillate en eller flere fremmede stormakter å drive slik rettsutøvelse som den Aulie opplyser om, uten at suvereniteten tar skade. Svaret er nei.

Derved oppstår automatisk følgende spørsmål: Var Norge, i betraktning av de forhold Aulie avslører, suveren stat fra 8. mai 1945? Eller er sannheten — avkledd alle fraser — at slagordet «frigjøringa» kun innebærer frigjøring fra tysk okkupasjon, ikke fra okkupasjon over hodet?

Det anførte leder konsekvent til følgende spørsmål: *Er Norge suveren stat i dag? I tilfelle, fra hvilken dato, i kraft av hva?*

Det er disse livsviktige spørsmål riksadvokat Aulie ved sin literære virksomhet har formådd å legge i flombelysning — visst nok uten selv å vite det. For denne del av sin virksomhet bes Aulie motta en takk fra

Brødløs jurist.

Nyttårsbønn -

Det var engang for lenge, lenge siden — jeg husker enda godt den fjerne tiden, da det i norske hjem var fred og ro, da innen fire vegger hersket hygge, da sammen alltid så velsignet trygge vi kunne bo.

Det var engang da interesser, tanker og alt som varmt igjennom hjertet banker fikk møtes rikt og godt til alles gagn, da fritt vi kunne snakke og få høre om ekte livsverdier som kan føre oss trygt i havn.

Du Fader vår på jord og høyt i Himlen, som ga oss sol og hele stjernevrillen, som i Ditt eget billede har oss skapt, gi oss i nåde fra Din renhets tinne Ditt lys, så vi får lov igjen å finne det vi har tapt.

Du Herre la det nye år få stige i lysets fulle, varme glans. La vike fra land og folk hver mørkets onde ånd, la sannhet, renhet komme helt til orde, legg kjærlig, signende på små og store Din lægehånd.

Ragnhild Wiesener.

Ola O. Furuseth:

Vi etternølere

Litt kritikk

Jeg skylder mine bladpenger enda for 1954, og burde vel straks sende disse og mer til for å støtte opp, som Helge Grønstad skriver i nummer 42.

Javel, det er greit. Men så får flertallet av oss som var med i NS i de trange år før krigen og likeså i jubelårene under krigen, slengt oss i nesen at vi er etternølere.

Det må ha sin grunn at vi er det. Sansynligvis ikke bare slapphet og redde for eget skinn.

For min egen del skal jeg gi en forklaring. (Kanskje den siste). I den siste tiden har jeg vært i et dilemma. Skulle jeg fortsette å holde «Folk og Land» eller si det opp?

I fem år har jeg nå fulgt med som en passiv abonnent i «8. mai» og «Folk og Land».

Hvorfor passiv?

Jo, «8. mai» sendte jeg artikler som regelmessig gikk i kurven. Penger sendte jeg bare for min egen del, da penger ikke er min sterke side. Noen hjertelig kontakt ble således ikke oppnådd. —

Det var mange gode artikler i «8. mai», jeg husker i farten Erling Bjørnsøns første friske innlegg, en Wexelsen o. m. a.

Men linjen, vår idé?

Så ble bladet ensformig, overlevde seg selv og gikk hen og døde. Forinnen rakk jeg å si det opp.

Kontakten med «Folk og Land» har vært litt bedre, men også dette blad har tendens til bare å vurdere bidrag i form av penger. Det er også ensformig, mangler fullt og glød og ser ut til å mangle medarbeidere mer enn penger.

Vi som har vært med i kampen siden først i tredveårene, kan H. N. H., H. G. og redaktøren nå.

Gi oss noe nytt, gi oss en linje, en vei, men helst ikke mer dette survet om oppreisning. Eller er det livet om å gjøre å bli like gode som tyskerarbeidere og engelsksyke rømlinger? La oss nå ikke være så dødelig fornærmet fordi om vi ble grepet og dømt, noen tilogmed til døden av tidens farisæere. Det er bare en historisk lov som fullbyrdes. Og den av oss som slapp billig burde skamme seg.

Mannen og veien hadde vi en gang, nå ser det ut til at alt er bare villstier i jungelen, pengeherredømmets jungel. Men mannen vi hadde, manglet makt, selv om han så riktig på de store problemer.

Et annet land hadde en annen mann som la grunnen til sin voksende makt i de unge år. Han ville ha sitt folk fram i solen, men det likte ikke de store og fete og eglet til slagsmål. Men da den første bøllen de sendte avsted gikk i bakken på en to tre, så ble de fete redde og ba pent for seg.

«Kjære vene, ta ikke meg, men ta dette og dette!»

Adolf Hitler lot seg lure til å ta det andre, og glemte å røke reven ut av hulen (sjørøverhulen).

Slik gikk det til at vår mann, Quisling, fikk del i en annens makt, og vi med. Men dette likte slett ikke de som var redde for oss. Men da reven hadde allierte og dessuten drev verdens største slavebutikk, ble maktens rolle byttet om, — kanskje bare for en stakkert stund i historien.

Det ble en ende med forferdelse for oss, — men det har nå nesten tatt slutt for de fleste. Og så snart vi fikk pusten igjen ville vi ha oppreisning.

Er nå det så idealistisk?

Fikk Gandhi oppgjør for misshandling og sultekunster i engelske fengsler fordi han ville tjene sitt folk?

— «Ærer de unge,» sa Hamsun. Hvor er de unge idag?

Hvorfor er de borte?

Står de gamle, «dødens avantgarde» iveien med sitt krav om full oppreisning og sin pengestøtte til kostbart juridisk flisespikkeri?

Er vi ikke sterke nok til å stå alene?

Hvorfor dør frontkjemperspaltene ut. — Hvorfor er spalten «Norsk Jord» så knastørr?

En avis burde skaffe seg abonnenter selv ved å bli ettertraktet og ikke overlate til andre å klemme penger ut av de som har. Og dessuten holde litt kontakt, selv med etternølere.

◆ LITT AV HVERT ◆

..I forbinnelse med den såkalte svenskeaksjon skriver det høytidelige Morgenbladet at denne henvendelse ikke må få svar for det kan så vondt blod over grensen.

Er det ikke i Morgenbladets spalter foreldreaksjonen holder til? Får håpe den aksjonerer mot det blod som såes.

..Mange som skriver til oss er skuffet over at vi ikke tar inn det de har skrevet. Dertil er å si at vi har ikke plass til alt. Men vi ber om at alle fortsetter å skrive, for vi bruker jo stadig flere av momentene, samtidig som vi får nye impulser.

Anonyme innlegg har vi masser av. De brukes ikke! De går i papirkurven. Vi må vite hvem som skriver, men vi kan holde det for oss selv om det ønskes.

Julebudskap fra Paal Berg fikk vi. Vi frøs nedover ryggen da vi hørte ham snakke som en landsfader. Han snakket med dobbelt bunn i 1940. Gjorde han det nå også? Han gjorde det i sin innberetning om fangeleire da han glemte å nevne Norge. —

De fleste dommere som er innsatt av kommunistregimet mangler de nødvendige kvalifikasjoner for embetet. Mange av dem er ikke engang jurister. En av disse «dommerne» hadde en dag for retten en folkefiende, en førkrigs advokat.

Dommeren: «De dømmes hverved til 3 års fengsel for overtredelse av § 27».

Arrestanten: «Beklager, men da § 27 gjelder brannpåsettelse kan jeg ikke erklære meg skyldig».

Dommeren: «Ja, De har rett. Det er for overtredelse av § 42 De er dømt».

Arrestanten: «Men § 42 gjelder biltyveri, og det står intet i anklagen om at jeg har stjålet noen bil.»

Dommeren, som nettopp hadde avsluttet et 2 måneders kurs for «folkedommere» sprang rasende opp. «Nå har jeg nok av dette sludderet. Hvis De kjenner så godt alle disse forbannede paragrafer, så finn selv en passende paragraf, men husk jeg må dømme Dem 3 års fengsel».

En av våre lesere forteller at han har vært i Canada og ble spurt av en norskætted som var president i «Sønner av Norge», hvorfor man skjøt Quisling. Han godtok svaret som bekreftet hva han selv mente: Quisling var for nasjonal for de

halvkommunistiske krefter som regjerte i Norge.

«Den kulturelle elites oppgave i dag må være å forsvare kulturen mot forpøbling og bevare sansen for kvalitet. Det er en radikal oppgave, selv om den ikke består i noen blind og sanseløs hengivelse til myten om utvikling eller «fremskritt». o-jh. i «Farmand».

HVEM VAR?

Den katolske biskop Sheenan har en fantastisk suksess i U. S. A. som radiopredikant, men også til hans åpne møter strømmer folk til. Han oppfordrer gjerne sine tilhørere til å stille spørsmål, og en kveld var det en spøkefugl, som trodde at han skulle kunne sette den slagferdige biskop tilveggs: — Kan De si meg, hr. biskop, hvem var Kains hustru? — Min venn, svarte biskopen uten å betenke seg et øyeblikk, løp ikke den risiko å miste din salighet ved å beskjeftige deg for meget med andres koner. —

MAU-MAU OG PARADISET

En gammel misjonær i Kenya mente at den eneste måte å passivisere Mau-Mauerne på, var å omvende dem til kristendommen. Og han dro motig ut for å virkeliggjøre sin tanke. Den første, som han møtte, forsøkte han å overbevise om hvor herlig paradiset var. Men den stolte Mau-Mau-mannen rystet mistroisk på hodet: Å nei, hvis paradiset var slik som De sier, så var det for lenge siden blitt en engelsk koloni. —

ATOMBOMBENE VIRKER

Etter hva det meddeles i Vatikankanet, er de to første, amerikanske flygere som kastet atombomber, gått i kloster for å sone alle de lidelser og den ødeleggelse som de mener at de har bidratt til. Det er kaptein Robert Lewis, som i 1945 kastet atombomben over Hiroshima. Han erklærer at han aldri har kunnet glemme den røyksøylen som reiste seg over ulykkesområdet. De flyfotografier som ble tatt av bombingene, forårsaket slike samvittighets kvaler hos ham, at han ble fritatt for å kaste bomben over Nagasaki. Den annen flyger er Henry Bernal, som kastet den første atombomben over Los Alamos 16. juni 1945. Han er nå blitt opptatt i et benediktinerkloster under en høytidelig seremoni hvor den øvrige besetning på hans fly var æresvakt.

Muligens ville de følge bedre på i køen med et banner, en fane i spissen, istedenfor «gamlehjemmets» gnål om oppreisning og pengestøtte.

Det er ikke bare ord som teller, heller ikke penger. Noe kalles for typedannelse. Og noen bruker teft når de skal orientere seg i jungelen.

Hva sier andre etternølere?

Ola O. Furuseth.

Fra Dagbladets kamp mot Kong Haakon

Offisielt er Kong Haakon Norges mest populære mann. I likhet med Lauritz Sand og Sylvia Salvesen. — Ola nordmann har en naturlig avsky for innfødte, ekte nordmenn. Olas idealer finnes i Hollywood og Buckingham Palace. Men Dagbladets sjefredaktør, Einar Skavlan, unnlater ikke ved passende «høve» å avfyre et skudd mot Kong Haakon.

Hvorfor?

Vi siterer fra Dagbladets mandag 22. juni 1953:

«Kong Haakon sier ofte et fornuftig ord, når han taler om det han kjenner til. Igår talte Kongen på Akershus og sa: «Jeg vil gjerne i dag, og på dette sted få bringe Norges bønder en takk for deres innsats under krigen.»

Dagbladet er ikke fornøyet med denne kongelige klapp etterpå, og skriver bl. a.:

«Kong Haakon satt i London og vet lite om disse ting.» Sitatet er tatt ut av sin sammenheng, men dets tendens er klar. —

I samme nummer ironiserer Dagbladet over bøndernes holdning under okkupasjonen. Det kan ingen saksøke bladet for, ingen gidder det, da «avistrykkeriet a/s» — ifølge faktor Hagel sies å ha «bistått fienden»? — Med storstilt trykning av «fiendtlig» litteratur....

Men allikevel gir Dagbladet Kongen et spark pånytt i følgende infame linjer:

«På selve Akershus slott rettet Hans Majestet i går en takk til bønderne for deres innsats under krigen. Som representant for det hjemmeverende, okkuperte Norge, som Kongen ikke tilhører, vil vi gjerne på egne vegne få rette en takk til våre bønder.» Hvorfor peke på at Kongen ikke tilhørte Norge?

Dagbladets angrep på Kongen vekker oppmerksomhet, og det er vel meningen. —

AKSEL BERGER :

En bondes syn på organisasjonsutviklingen i landbruket

Fjerde artikkel

Våre omsetningsorganisasjoner

Det må vel kunne sies at det var de økonomisk vanskelige år etter første verdenskrig som var årsak til at vi fikk omsetningsloven og de dermed mange nye forskjellige sammenslutninger på omsetningens områder. Iallfall var det vel vanskelighetene etter denne krig som var årsak til at vi fikk dem på denne måte og i disse år.

Omsetningsorganisasjonenes oppgave er stort sett løst meget tilfredsstillende. Imidlertid bør en her være oppmerksom på at disse store forretninger som de er blitt, ikke har bare fordeler. Bonden selv kan lett bli satt utenfor. Selv det ivrigste styremedlem makter ikke alltid å følge med i forretningens disposisjoner. Det blir ansatte funksjonærer som må overta ledelsen.

En stor forretning har også de samme svakheter som en offentlig bedrift hvis lederen er funksjonær og ikke selv personlig økonomisk ansvarlig. Ennu mer er denne svakhet en fare hvis forretningen er noe av et monopol og utenfor konkurranse.

Det bør også være klart at våre omsetningsorganisasjoner er oppbygget under forhold hvor tvangsbestemmelser på den enkelte produsent ble tatt i bruk. Noe som dengang var nødvendig for å gjennomføre oppgaven. Men denne tvang har den enkelte påtatt seg i tillit til at deres egne valgte representanter har ledelsen og full oversikt over utviklingen til enhver tid.

Det kan også være nødvendig å være oppmerksom på at våre omsetningsorganisasjoners byggetid har vært på et tidspunkt da det ledende samfundsstyres syn på landbruksnæringen var bedre knyttet til denne enn det vi har i dag.

Disse organisasjoners oppgave skulle være å motta produsentens varer, — og å omsette disse på beste måte. De skulle søke å hindre underpris som følge av for store tilførsler i korte perioder, — og de skulle søke varen best mulig betalt til produsenten uten unødige omsetningsutgifter.

Hertil var det da naturlig at organisasjonene søkte å

stabilisere varens kvalitet, samt yte god servise til kjøperen.

Det har i de senere år av og til falt uttalelser fra ledende hold som går videre enn oppgaven. Disse uttalelser må forståes derhen at organisasjonene også skal hindre prisoppgang ved for små varetilførsler.

Her er å merke at en høy pris iblant er det beste barometer over produksjonens størrelse. Det gir markensopplysninger som for produsentene er meget viktige. Særlig når det ikke foreligger sikret avsetning til brukbare priser. De opplysninger som fremkommer på annet grunnlag er mere forretningsmessige, og ikke så klare uttrykk over produksjonens stilling.

Det har også vært tilløp til at våre omsetningsorganisasjoners virkeområde skal utvides til andre oppgaver. Dette bør da sees i forbindelse med det syn som bonden alltid har hevdet, at eiendomsrett og frihet skal forsvares. Det er i dag ingen grunn til å utfordre til kamp med andre private næringsdrivende på områder som ikke direkte berører selve produksjonen. Vårt nuværende samfundsstyre har gjennom fellesprogrammet, prisoverenskomster, subsidiering og bidragslinjen underminert bondens forutsatte selvbestemmelsesrett på en slik måte at de mest nærliggende oppgaver må være å søke befestet det at vår selvbestemmelsesrett som står igjen, — og om mulig søke de veie vi nu er kommet inn på endret.

Den innflytelse på utviklingen som subsidiering og bidragslinjen øver, vil det føre for langt å komme inn på her. Allikevel bør nevnes noe av de bidrag som stortinget bevilger til rasjonalisering i omsetningen. Bevilgningen tas av den prisforhøyelse for våre produkter som vi ifølge avtale tilkommer.

Denne betalingsmåte har flere sider. Bl. a. stilles beløpene til disposisjon for bestemte formål. Rasjonalisering eller vanlig påkostning tidligere, krevet andelshaverens tilslutning og ansvar overfor dekning av vedkommende

utgift. Nu står disse millioner til rådighet og det kan søkes om tildeling. Produsentens økonomiske ansvar er kommet i en ny stilling.

Ifølge aviser — det være propaganda eller sannhet — er vi nu på melkens område kommet så langt at der kan fremvises Europas mest tidsmessige anlegg. Dette kan jo være hyggelig, men det koster å være kar. For produsenten ser det ut som melkeprisen ikke gir råd til større påkostninger enn høyst nødvendig. Flere og flere fjøs blir tomme og denne utviklingen taler for seg selv.

Silobygg:

Under spørsmålet om våre omsetningsorganisasjoner tillater en seg også å nevne litt om kornomsetningen, og den i de siste år sterke interesse for silobygg.

Den propaganda som i de senere år har vært ført på dette område må vel også kunne tas med i den sosialiseringsplan som samfundsstyret i dag arbeider etter.

Når staten har overtatt kjøp av alt godkjent norsk korn fra produsent skulle det vel også være en selvfølge at den skaffer den nødvendige lagerplass.

Hva er det som skjer? Jo, kornprodusentene danner andelslag for oppførelse av kornsilos, med tørke og mølle. Utgiftene dekkes i det vesentlige ved billige lån fra statens kornforretning.

Bøndenes spesielle interesser her er såvidt jeg kan forstå tørkeanleggene. Disse kobles da inn til siloanleggen. Det legges fortrinnsvis vekt på å bygge store siloanlegg. Jeg sier store, fordi det blir altfor langt mellom hvert anlegg.

Under våre forhold er det svært få dager som står til disposisjon for innhøstningen av korn med skurtreskere. En kan vel si at samtlige disse ønsker hurtig levering for tørkning. Det blir køer, lang ventetid og kjøreutgiftene blir store.

Det er tvilsomt om kornforretningens linje her med de store anlegg fører til en tilfredsstillende løsning for produsentene. Mindre anlegg og gjerne i forbindelse med bygdemøller ville sikkert løst tørkespørsmålet enklere og bedre. Men det ser ikke ut til at

dette har kornforretningens interesse. Det går nemlig på tvers av linjen om å sjalte bygdemøllene ut fra sin eksistens. Dette spørsmål er vel også hovedgrunnen bak propagandaen for silobygg, reist på andelslag.

Formentlig fordi staten finansierer det alt vesentlige slutter produsentene seg til. Særlig da de som bor i nærheten av byggestedet.

Hvilken bestemmelsesrett har da staten over dette? Det må søkes godkjennelse for tomt og bygg med inventar. Forøvrig bestemmer staten kornprisen, tørkeavgiften, malingsgodtgjørelsen og lagringsgodtgjørelsen. Staten bestemmer også når siloen skal tømmes. Dette siste kan bli av stor betydning. Her kan være muligheter for at disse silobygg som produsentene reiser blir brukt som statens beredskapslager.

Hva så disse andelslag for silobygg bestemmer blir da formentlig noe av det som ikke foran er nevnt.

Men bøndene figurerer med til fortrensel for den private næringsdrift som bygdemøllene har representert.

Fortsettes.

U R

I vekkerur, stueur og kaminur fører jeg det beste som kan oppdrives, nemlig

— Junghans

VEKKERUR

fra kr. 19.— til kr. 32.—

REISEVEKKER

i skinnetui til kr. 54.—

KAMINUR (bordur)

fra kr. 179.— til kr. 331.—

STUEUR

fra kr. 182.— til kr. 280.—

ARMBÅNDSUR

kommer ennu meget uregelmessig, men jeg fører alle de kjente merker — Omega, Tissot, Longines, Cyma, Certina, Revue etc.

Skriv til meg og oppgi prisklasse De ønsker i ur, og jeg skal ta ut ett som De skal bli tilfreds med.

Dette er en tillidssak men lesere av denne avisen kan være sikker på reell behandling.

R. Gjessing

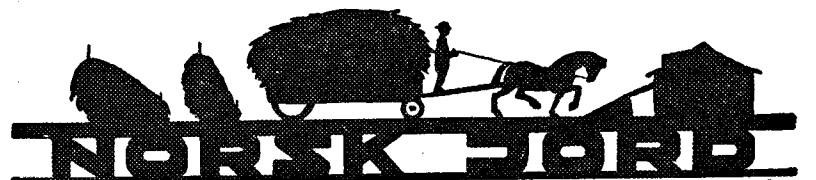
Urmaker

DRAMMEN

Den beste tid!

Den beste tid for rensning er nu. Om våren har det vært å stå i kø eller snu. Noen lærer aldri — gjør du?

SIGBJØRN DAHL - Skien.
Kjem. renseri.

Årsmøte

Årsmøte i Norsk Jord avholdes tirsdag den 26. januar 1954 kl. 12 i møtesalen i Restaurant Cecils 2nen etasje, Stortingsgaten 8, Oslo.

Til behandling foreligger de i lovenes § 3 omhandlede saker. Det vil derhos bli innledet til diskusjon om de aktuelle spørsmål.

Etter møtet vil det samme sted bli holdt en fellesmiddag. Man tillater seg å anmode om at de som ønsker å delta i middagen melder seg skriftlig til Norsk Jords sekretariat, Kierscho (sgt. 5, Oslo, innen 19. januar d. å.

Anders Hafskjold,
Repr.skapets ordf.

„Pionjær“ fjellbormaskin

Vi leverer nu denne utmerkede svenske fjellbormaskin på avbetaling.

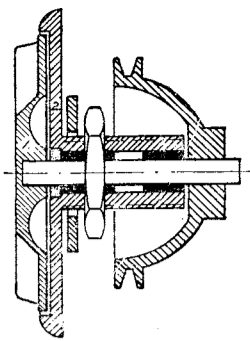
Vi fører også lager av alle størrelser av LEHMKUHL og STEINBIT borr.

SKYTEMATTER

AMMUNISJONSKASSER

H. Snaprud - Kongsberg
BILER - MASKINER - REDSKAPER

Tlf. 885 - 248

E. P. vaskemekanisme — 2 års garanti. Får nu nyeste modell rotor av Nobabakelitt, det sorte plasticmateriale som nu brukes i de dyreste vaskemaskiner, for skånsom vask.

Kapsel (lagerhus) av forniklet messing, 2 selvsmørende lagerforinger (utskiftbare). Selvjusterende pakning. Sølvstålaksel. Remskivens skålform flytter remtrekket midt over lagringen. Derfor minimum slitasje. Skift ut det gamle og monter denne. Lag selv vaskem. med E. P. mekanisme. Enkel å montere.

Pris kr. 65,—. Med kraftuttak for kjøttkvern etc. kr. 68,—. Enklere type kr. 50,—.

E. PAROW, Melhus. Tlf. 250. Telegr.adr.: «Parobil».

Vaskemaskinmotorer kr. 137,—, rustfrie stålbeholdere og andre deler for selvbygging. Reparasjon og modernisering av vaskemaskiner og motorer.

Forhandlere ønskes.

Britannia Hotell

DRAMMEN
Inneh. Hans Eggum

Overrettssakfører
Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 36 99

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Prat i peiskroken

Hvis en mann for 20-30 år siden hadde påstått at Oscar Torp engang ville bli Norges forsvarsminister og siden statsminister, ville han ganske sikkert ha blitt ansett for å være litt forskruet. Det er et langt sprang fra å være ridder av det brukne gevær til å bevilge 1300 millioner kroner pr. år til forsvaret.

Dengang da forsvarsbudgettet var 30-40 millioner, agiterte arbeiderpartiet mot enhver bevilgning til forsvaret. Det var så sent som i 1933 og vi bør merke oss at det var bare syv år før storkrigen kom. I 1928 var Halvard Lange ute med et opprop til soldatene og det skulle sannelig ikke gjøre dem skikket til fedrelandets forsvar. Og når så selveste forsvarsminister Monsen i disse kritiske år mente at hans oppgave var å svekke forsvaret mest mulig, er det ikke noe å forundres over at tilstanden militært sett var katastrofal for Norge i 1940. Og la oss ikke glemme at arbeiderregjeringen unnlot å mobilisere i tide tross stabchef Rasmus O. Hatledals inntrengende oppfordring på høyeste hold torsdag 5. april 1940.

Alle kjenner disse data, men ingen har gjort noe effektivt for å dra disse herrer til ansvar for at vi sto så uforberedt. I **Norske Aktstykker til Okkupasjonens Forhistorie** (Stenografisk referat fra møte i den utvidede utenrikskomites møte lørdag 9. desember 1939 — se side 192) refereres følgende av statsminister Nygaardsvold: «Jeg vil for det første få lov til å si at jeg kjenner det ansvar som er forbundet med å sitte med regjeringen i disse tider. Det behøver ingen å fortelle meg og jeg har ment at det var riktigst å ta situasjonen med ro og ikke med oppagiterende store slagord. Dem kan vi bruke alle sammen, men jeg tror ikke det er tiden til å bruke dem nå».

Slik talte den store, fremsynte statsmann, statsministeren med æresgasjen. — Vi har selveste Carl Joachim Hambros ord på at Nygaardsvold var en stor statsmann. I sin minnetale over Nygaardsvold fremhevet Hambro dette og skildret ham for hans klokskap og fornuft, en mann som tenkte seg om og holdt seg til

realitetene. Stor var derfor min forundring når Hambro senere i sin minnetale fortalte om at han satt på sengekanten hos Nygaardsvold og trøstet ham etter ulykken i 1940, da Nygaardsvold gråt og trodde at han var den skyldige i ulykken. Jeg tenkte da, at når Nygaardsvold var så klok og fornuftig, så visste han vel hva han gråt for. — Vi skal merke oss at Nygaardsvold var så pass begavet at han visste hva han hadde gjort og ikke gjort. Jeg går ut fra at Nygaardsvold gjorde rett i dette tilfelle, og jeg har aldri forestillet meg ham som noen dærlig mann eller menneske, tvert imot mener jeg at han sto himmelhøyt over arbeiderpartiets ledere av idag. Men ser man på arbeiderpartiets politikk frem til 1940, kan man ikke nekte for at den førte landet ut i den største ulykke landet vårt. De feil som arbeiderpartiet gjorde, var så graverende, at hvis de ikke oppsto på grunn av manglende tenkevne og uaktsomhet, ville jeg kalle dem forbrytelser. Og således tror jeg også de store lag av befolkningen ser på det. Men arbeiderpartiet har makten og dermed også retten til å overse dette og rette blikket mot «syndebukkene».

Det er kanskje ikke alle som vet hva ordet syndebukk kommer av? Jo, de gamle jøder leide en bukk inn i tabernaklet, drev alle sine synder over på bukken og jaget den så ut i ørkenen så den måtte sulte igjen — som man ser en praktisk måte å bli kvitt sine synder på og lettvindt for synderne. Man kan si at dette var grusomt, men så grusomme som arbeiderpartiets pamper i Norge var de ikke, for disse gjorde ca. 92 000 mennesker plus deres barn og familie forøvrig til syndebukker og drev dem ut i ørkenen hvor mange både åndelig og legemlig sultet ihjel!

La oss minnes disse ofre. Jeg kan ikke finne noen paragraf i straffeloven som forbyr oss å huske. Noen trussel er det ikke. Åndens makt kan være stor, bare den er intens nok.....

Det ofres nå etter våre forhold uhyre summer på forsvaret. En mengde offiserer blir ansatt. Mange klager over at

Hva skal man si til det?

Apropos dr. Derrys bok

Hver gang det i de senere år er fremkommet nye opplysninger eller momenter som kunne synes å true den ortodokse oppfatning om rettsoppgjøret, har det alltid vært en del personer, som har styrtet frem fra kulissene og gitt til beste sine subjektive og uforgripelige meninger. Det har også gjerne vært en del juridiske og politiske «autoriteter» som beredvillig har svart på spørsmål fra avisene, når disse har hatt vanskeligheter med å få slike nye momenter til å stemme med de retningslinjer som de ustraffede toppfigurer i rettsoppgjøret hadde trukket opp.

Men når det gjelder dr. Derrys bok med det offisielle engelske syn på krigen i Norge, da har det vært forunderlig stille og valent blant disse autoriteter. — Og det er jo så meget merkeligere som det jo er fra England, alle dærers formynder, at disse nye og aktuel-

disse har mangelfull utdanning og soldater i tjeneste understøtter disse klager, men det hjelper like lite. Det durer og går som før og flere ulykker er skjedd som etter all menneskelig vurdering skyldes mangelfull utdanning.

Frontkjempere som kva i sine saker, finnes ikke verdige nok, derimot finnes gamle militærnektene og russlandstilbedere verdige til å inneha høye stillinger. — Berører man dette ømtålige tema får man som oftest det svar, at det er runnet meget vann i havet siden den tid da arbeiderpampene bekjempet vårt forsvar og at de har skiftet mening nå. Ja, det har runnet meget vann i havet også siden frontkjemperne dro i felten mot russerne, men det vil de ikke høre på. Pampene kan også si at de ser at det var galt det de gjorde i fordums tider, men at de nå har skiftet mening. Deres motstandere har derimot ikke lov til å skifte mening, de skal værsgod være ansvarlig hele sitt liv for sine meninger.

Synes landets regjering og storting at dette er prinsipper som er voksne mennesker verdige? Tror noen at slik fremgangsmåte ikke vil straffe seg selv? Bare vent, så vil vi nok få se mange ulykkelige pamper, for de møter nok Nemesis en vakker dag, ja enkelte har allerede møtt ham.

Skal De ha noen konklusjon på min lille prat i peiskroken, så er det den: Saml sammen penger til et fond som historikerne kan bli lønnet av. Disse skal så trenge tilbunns i årsakene til krigen i 1940 og bringe den hele og fulle sannhet frem til alt folket. Da vil historien om våre store menn bli en helt annen enn den er i dag.

le opplysninger er kommet. Når dette, av alle heimefronter og nasjonale straffe-eksperter, forgudede England sender ut sine hemmelige dokumenter om hele bakgrunnen for sitt angrep på Norge vis a vis Tyskland, da skulle man vel tro hele kobbelet ville kappløpe om å ta fatt i dr. Derrys offisielle historiske opplysninger om den største ulykke og katastrofe i Norges historie.

Men hva skjer? Jo, så snart det var lekket ut, bl. a. gjennom den berømte engelske militær-skrivent Liddel Hart, at boken gikk den norske heimefront imot, da dovnet interessen av. Da fikk vi ingen kommentarer fra Berggrav eller Sven Arntzen, fra Alex Johnson eller Sverre Riisøen, fra Wilhelm Keilhau eller Lauritz Sand! Hvorfor var disse toneangivende eksperter i offentlig mening om rettsoppgjøret plutselig blitt så små-låtnet og tilbakeholdne? Og hvorfor tok det så usannsynlig lang tid før Derrys bok med sannheten om 9. april ble oversatt til norsk? Hadde det ikke vært en rimelig ting, at den norske regjering som siden 1945 ikke har spart på millionene til rettsoppgjøret selv hadde fått Derrys bok oversatt og spredt blant hele folket, så det én gang for alle kunne bli «ro omkring rettsoppgjøret»? — Var det kanskje slik, at boken ikke var godt stoff? Fryktet man for, at grunnlaget kanskje kunne komme til å svikte, slik at rettsoppgjøret kunne komme til å henge i luften?

Innså man nu i den tolvte time, at det var vanvidd å sette rettsoppgjøret igang, før nettopp disse engelske offentlige dokumenter forelå?

Ja, jeg bare spør, men jeg venter ikke å få noe svar, hverken av englandstilbederne eller Paal Berg.

Men det er heldigvis dem som snart kan svare, og det svaret vil ikke komme fra «gode nordmenn». De er nemlig bare den ene part i saken, og det begynner nu å gå opp for de fleste, at det ikke er makten som avgjør retten.

Selv om sannheten i 8 år har kjempet under trange kår, vil den før eller siden komme for dagen. —

Eller hva skal man si til den opplysning som er kommet i Hvitboken om Altmarkaffæren, at Norge «med de forhåndenværende midler» ikke hadde annet å gjøre enn å protestere i London, — mens derimot, da verdens sterkeste krigsmakt kom for å ivareta sine legale interesser overfor engelsk nøytralitetskrenkelse av norske kysten, da skulle det kjempes til siste mann.

Hva skal man si til det?

En som husker.

S. H.

Kjøpmenn

Ja, så enkelt er det med RITA, at selv barn tapper uten trakt og uten spill og søl.

RITA føres kun i nye tønner à 27,60 og 120 lit. De tjener Dem selv og kunden best ved å føre

RITA i tønner m/ kran.

DEN PRAKTISKE PAKNING SOM IKKE RUSTER.

A.s Desin Tekn. Kjem. Fabrikk, Krokstadelva

Da Paal Berg takket . . .

(Forts. fra side 1)

flertallet i den oppnevnte kommisjon hadde gitt.»

— «En tiltalt som forsikrer at han mente Nasjonal Samling var et patriotisk eller iallfall lovlig parti, også etter den tyske invasjon, kan jo til støtte for sin tro anføre den attest som den nåværende politiske hjemmefrontleder ga Quisling i takketalen 15. april 1940 (etterat Quisling hadde dannet sin regjering og gitt ordre til å stanse mobiliseringen): «Han har «på nytt vist sin ansvarsfølelse og sitt fedrelandssinn.» (Fra «Lands-svik», side 44—45.)

SKEIES SKARPESTE DOM OM BERG —

er datert Asker, 11. des. 1949 og offentliggjort i «Nationen». Skeie gjør her en bemerkning om følgende setning i «Kretsens» promemoria av 25. januar 1944 angående Stortinget av 1936:

«Hvor vidt og i tilfelle når dette Storting skal tre sammen ligger i Stortingets egne hender.»

Til dette skriver sagajuristen Skeie: «Stortinget skulle med andre ord ha rett til å nedlegge sitt verv før funksjonstiden er ute. — Dersom en kandidat ved juridisk embetseksamen skrev noe sånt i sin beskrivelse av en statsretts oppgave, ville han få immaturus for denne, og han måtte i sine andre besvarelser vise god forstand på rettens øvrige områder, om de skulle redde hans eksamen.»

«Jeg går ut fra at det er «Kretsens» sjef, Paal Berg, som har skrevet også den siste prememoria til «kontaktpunktene». Så kommer professor Skeie med sin knaller til Paal Olav Berg: «Under den forutsetning vil jeg si: Dersom hans evne til erindring er av samme art som den juridiske dømmekraft vi finner i denne promemoria, må vi alltid sette spørsmålsteget ved utsagn som er bygd på hans hukommelse.» Såvidt Skeie. —

Den 10. januar 1929 ble Berg utnevnt av partifeller til justitiarius i Høyesterett. Mange så det som en alvorlig utglidning og som en opprørende forbigåelse av h.r.dommer M. C. Backer, ansøker nr. 1, også hva karakteregenskaper, kyndighet og ansienitet angikk. Protokollkomiteen reagerte selvsagt kritisk,

idet den gir uttrykk for savnet av begrunnelse for så viktige utnevnelser som justitiarius-embetet i Høyesterett. Komiteen uttalte med tydelig adresse: «Når f. eks. eldre og etter alt hva der foreligger, habile ansøkere — forbigås til fordel for yngre ansøkere, — må det være et rimelig og selvfølgelig krav — at en sådan forbigåelse begrunnet.» (Se innst. O—IV—B 1930, s. 15).

— — Bergs «hukommelse» blir av hans kollega Bonnevie karakterisert på en direkte injurierende måte. Høyesterett vedtok enstemmig 15. 6. 40 et P.M., d. v. s. en «oppstiver» for Presidentskapet til bruk ved dets forhandl. med tyskerne. Berg forklarte for UK at han samme dag «ga et korrekt referat av innholdet» til Presidentskapet. Bonnevie påviser på side 18 at utsagnet er uriktig, og skriver: Å kalle dette for et referat av HR.s P.M. er ikke en gang «sannhet med modifikasjoner», det er såvidt jeg kan forstå en usannhet.» (S. 18).

Ingen har gjennom sine skrifter mer «undergravet rettsoppgjøret» enn f. eks. prof. Skeie, h.r.dommer Bonnevie, direktør Lorentz Vogt og overlege Scharffenberg. Hvorfor har ikke pressen, «Kretsen» og Riksadvokaten aksjonert disse framstående menn, istedenfor for å gå løs på kritikere som var sosialt (og økonomisk) gjort maktesløse, fordi disse desuten var rammet av okkupasjonsoppgjøret. —

THOMAS BONNEVIE OM PAAL BERG

Jeg siterer:

«Det av Berg, Harbek og Mangus Nilssen utarbeidede forhandlingsgrunnlag hadde følgende ordlyd:

«Kongen og hans råd oppholder seg utenfor Norge og er derfor avskåret fra å kunne utøve de funksjoner som forfatningen har pålagt kongemakten. Da det er påkrevet å ha en styremakt (uth. her) innen landet, finner Stortingets presidentskap at det er dets alvorlige plikt overfor land og folk å rette en anmodning til Høyesterett om å oppnevne et Riksråd.

Stortinget vil snarest mulig møte for å få seg forelagt til godkjenning det skritt som presidentskapet har tatt og for å treffe bestemmelse om

Riksrådets fullmakt under sin forvaltning av landet.» («Høyesterett og riksrådsforhandlingene», s. 10—11).

Bonnevie opplyser at dette forhandlingsgrunnlag ble utarbeidet 14. juni 1940. Det var ment som et mottrekk mot det tyske ultimatum. Dette gikk bl. a. ut på avsettelse av Konge og Regjering.

Han skriver på side 11: «Styremakt betyr noe ganske annet enn Administrasjonsråd eller for eksempel Forvaltningsråd.»

På side 13 legger ikke dommer Bonnevie fingrene imellom: «Dette «forhandlingsgrunnlag» var derfor særdeles farlig og var i realiteten jevn godt med avsettelse av Kongen og Regjeringen og overføring av disse funksjoner til Riksrådet, fordi disse — som framholdt i Forhandlingsgrunnlagets innledning — var «avskåret fra å kunne utføre de funksjoner som forfatningen har pålagt dem.» Forhandlingsgrunnlaget synes å ta sikte på en særfred mellom Tyskland og Norge (representert ved Riksrådet). Det var iallfall et langt skritt på veien mot en slik særfred.»

På samme side gir så Bonnevie et bemerkelsesverdige skarpt votum om Paal Berg:

«Alt i alt står det for meg som uomtvistelig at allerede gjennom sitt «Forhandlingsgrunnlag» av 14. juni røpet Paal Berg en bemerkelsesverdig svakhet og en høyst beklagelig villighet til å gå utenfor det forfatningsmessige mulige for å imøtekomme de tyske krav.» En ærekrenkende bemerkning!

På side 9 en knaller: «Og dog var det netopp den dagen (17. juni) at Berg søkte den svenske minister for å få sendt en telegrafisk oppfordring til Kongen om å abdisere frivillig.»

Dommer Bonnevis bok fortjener et omhyggelig studium ikke minst av våre unge historikere i Løkkeveien 7. . . . Han har noe godt å si om Berg i forbindelse med de gamle høyesterettsdommeres nedleggelse av sine embeter i desember 1940. Men merkelig nok glemmer han å nevne at det gamle Høyesterett som Paal Berg var leder for — den 25. oktober 1940 skjerpet straffen (fra betinget til ubetinget fengselsstraff) for noen unge gutter som hadde forulempet NS-ungdom på vei fra at NS-møte. Hvorfor denne alvorlige straffeskjerpelse,

dersom Høyesterett dengang mente at NS-medlemsskap var en forbrytelse?

En av de forulempede var den senere hirdregimentfører Per Dahlen.

MÅTTE BERG DØMMES FOR SELV IKKE Å BLI DØMT?

Under overskriften — «En gjennomlyst justitiarius» — bragte Folk og Land i nr. 17. for 9. mai 1953 avtrykk av dommer Bonnevis sammenfatning av anklagepunktene mot Berg. Mätte Berg i 1945 dømme for selv ikke å bli dømt, eller iallfall bli satt under tiltale for f. eks. Riksrett? Var han i samme stilling som «folkedommen over NS», den allestedsnærværende biskop Berggrav?

DA E. H. STOPPET BERG SOM STATSMINISTER-KANDIDAT

Litt av en hemmelighet er det at da Kretsen i 1945 ville hoppe bukk over Stortinget og anbringe Paal Berg som

statsminister — da rykket en borgerlig, nasjonal og lovlidig leder i hjemmefronten inn med noen artikler i «Friheten». De var av et lignende innhold som de ovenfor gjengitte sitater fra Skeie og Bonnevie. Artikkene bidro til å velte det skjønne prosjekt. Herr Berg måtte ta seg en tur til USA som en representant for The Kingdom of Norway, og drive litt propaganda for saken mot Quisling. . . .

Storkorset av St. Olav dekker noens bryst og andres brøst. Krøp Paal Berg ved Hitlers føtter? Eller gikk han Administrasjonsrådets og Quislings vei? Hva tenkte Paal Berg i Vidkun Quislings dødsstund, da denne sto så rank og urokket på Akershus med blomsterkvasten i neven? . . . Et synes sikkert: Før man bedekker herr Berg med mer heder — og skyss og diet — bør man nå ta et lite blikk på historiske fakta. —

Oslo, 30. 11. 1953.

Alexander Lange.

Det politiske rettsoppgjør i Danmark

(Forts. fra s. 1.)

Resocialiseringen af de fanger, der blev straffet efter straffelovstillæget, er gaaet bedre, end man havde turdet haabe, og det tjener intet fornuftigt formaal at lægge denne resocialisering hindringer i vejen.»

DET ER SAGT:

I en replikk til fhv. biskop Berggrav sier Axel Kielland i Dagbladet:

«Nå er det jo desverre så at en journalist ikke eier noen troverdighet, mens biskoper både i Norge og Sverige er troendes, jeg hadde nær sagt til hva som helst.

Naturligvis påstår jeg ikke at biskop Berggrav lyver. Jeg påstår bare i all beskjedenhet at jeg ikke lyver.»

FOLK og LAND

Utkommer i Oslo

Redaksjon: Postboks 1407, Oslo
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5,
Oslo — Telefon 37 76 96

Løssalgpris: 40 øre

Abonnementspriser:

Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår
Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år,
kr. 10 pr. halvår

Utlandet forøvrig: Kr. 24, pr. år,
kr. 12 pr. halvår

I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år
kr. 15,— pr. halvår

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter
over en spalte

Bruk postgirornr. 16450

Sambandstrykkeriet A/S — Oslo